

Věc C- 459/20

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

15. září 2020

Předkládající soud:

Rechtbank Den Haag, místo zasedání Utrecht (Nizozemsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

10. září 2020

Žalobkyně:

X

ŽalovanýStaatssecretaris van Justitie en Veiligheid (státní tajemník pro justici
a bezpečnost)**Předmět původního řízení**

Předmětem věci v původním řízení je rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení povolení k pobytu, kterou podala žalobkyně po rozvodu se svým nizozemským manželem. V manželství se narodilo společné dítě, které má nizozemskou státní příslušnost, avšak vyrůstá v Thajsku a v Nizozemsku dosud nikdy nežilo. Jedná se o otázku, zda žalobkyně může z nizozemské státní příslušnosti svého dítěte odvozovat právo pobytu, neboť dítěti by bez práva jeho matky na pobyt byla upřena práva, jež by měl jako občan Unie.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Tato žádost podle článku 267 SFEU se týká otázky, zda lze článek 20 SFEU vykládat v tom smyslu, že brání zamítnutí žádosti o udělení povolení k pobytu podané státním příslušníkem třetí země, jestliže tento státní příslušník třetí země má nezletilé dítě, které má právo pobytu a státní příslušnost členského státu Unie, v Unii však nikdy nežilo, neboť takovéto zamítnutí by mělo za následek, že by

toto dítě nemohlo vykonávat své právo pobytu, jenž mu jako občanovi Unie přísluší.

Předběžné otázky

1.

Musí být článek 20 SFEU vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát odepřel státnímu příslušníkovi třetí země s nezletilým dítětem, které má právo pobytu, je občanem Unie a je ve skutečném vztahu závislosti na tomto státním příslušníkovi třetí země, právo pobytu v tom členském státě, jehož státní příslušnost má nezletilý občan Unie, zatímco se nezletilý občan Unie nachází jak mimo tento členský stát, tak i mimo Unii a/nebo se na území Unie dosud nikdy nezdržoval, takže je nezletilému občanovi Unie fakticky odepřen vstup na území Unie?

2.

a) Musí (nezletilí) občané Unie tvrdit nebo doložit zájem na výkonu práv, jež jim náleží na základě jejich unijního občanství?

b) Může být v této souvislosti relevantní, že nezletilí občané Unie obvykle nemohou svá práva uplatňovat samostatně a nemohou sami rozhodovat o místě svého pobytu, ale jsou v tomto ohledu závislí na svém rodiči/svých rodičích, což může vést k tomu, že jsou jménem nezletilého občana Unie vykonávána jeho práva jako občana Unie, ačkoliv to může být neslučitelné s jeho jinými zájmy ve smyslu například rozsudku ve věci Chavez-Vilchez?

c) Jedná se v této souvislosti o absolutní práva v tom smyslu, že jim nesmí být vytvářeny žádné překážky nebo že členskému státu, jehož státní příslušnost (nezletilý) občan Unie má, je dokonce uložena pozitivní povinnost umožnit mu výkon těchto práv?

3.

a) Je při posouzení, zda se jedná o vztah závislosti ve smyslu první otázky, relevantní, zda se rodič, který je státním příslušníkem třetí země, před podáním žádosti nebo před vydáním rozhodnutí o zamítnutí jeho práva pobytu nebo před okamžikem, kdy (vnitrostátní) soud rozhodne v řízení týkajícím se tohoto zamítnutí, o nezletilého občana Unie každodenně staral a zda dosud tento úkol plnily jiné osoby a/nebo jej (i nadále) mohou plnit?

b) Lze v této souvislosti od nezletilého občana Unie požadovat, aby se ke skutečnému výkonu svých nároků plynoucích z unijního práva usadil na území Unie u svého druhého rodiče, který je občanem Unie, ale který již možná nemá nezletilého ve své péči?

c) Je-li tomu tak, činí v tomto ohledu rozdíl, zda nezletilý je nebo byl svěřen do péče tohoto rodiče a/nebo tento rodič o něj z právního, finančního nebo citového hlediska pečuje, příp. pečoval a zda je ochoten tuto péči převzít a/nebo se o nezletilého starat?

d) Pokud se ukáže, že nezletilý občan Unie byl svěřen do výhradní péče rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, znamená to pak, že otázka právní, finanční a/nebo citové péče má nižší váhu?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Článek 20 SFEU

Uvedené předpisy vnitrostátního práva

Žádné

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Žalobkyně je thajská státní příslušnice, která byla provdána za Nizozemce. Během manželství se jí narodilo dítě, které sice má nizozemskou státní příslušnost, narodilo se však v Thajsku. Žalobkyně se po narození vrátila do Nizozemska, dítě však vychovávala její matka v Thajsku a nikdy nebylo v Nizozemsku.
- 2 Po rozvodu manželství bylo v roce 2017 žalobkyni odebráno právo pobytu v Nizozemsku. Dne 6. května 2019 sdělil žalovaný žalobkyni, že bude vyhoštěna do Bangkoku. Dne 7. května 2019 žalobkyně podala žádost o udělení práva pobytu k [B]. Tato žádost byla zamítnuta rozhodnutím ze dne 8. května 2019 a žalobkyně byla následně vyhoštěna. Opravný prostředek podaný žalobkyní proti tomuto rozhodnutí žalovaný zamítl rozhodnutím ze dne 2. července 2019. Proti tomu žalobkyně podala dotčenou žalobu projednávanou u Rechtbank Den Haag (soud prvního stupně v Haagu).
- 3 Dítě bylo nejprve ze zákona svěřeno do společné péče obou rodičů. Dne 5. února 2020 rozhodl soud v Surinu, Thajsko, o tom, že dítě bude svěřeno do výhradní péče žalobkyně. Vzhledem k tomu, že Rechtbank Den Haag (soud prvního stupně v Haagu) nemá k dispozici ověřený opis tohoto rozsudku, však není jasné, zda je žalobkyně rodičem, jemuž bylo dítě svěřeno do výhradní péče.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 4 Žalobkyně je toho názoru, že má právo na pobyt v Nizozemsku, neboť její dítě má nizozemskou státní příslušnost a z jeho občanství Unie může dovodit své právo pobytu. Upozorňuje na skutečnost, že jí dítě bylo svěřeno do péče, měla s ním po celou dobu emocionální vztah a vždy o něj v právním ohledu a finančně pečovala.

Zprvu s ním z Nizozemska udržovala kontakt digitální cestou, zatímco o dítě pečovala její matka v Thajsku. Od svého návratu to Thajsku pečuje o dítě sama. Její matka o dítě již nemohla pečovat ze zdravotních důvodů. S otcem mělo dítě dříve kontakt nanejvýš jednou za rok. Vzhledem k tomu, že nemluví nizozemsky ani anglicky, nemohlo s ním komunikovat. Od roku 2017 již žádný kontakt s otcem neexistuje. Dítě je proto podle tvrzení žalobkyně zcela závislé na ní. Bude-li jí odepřeno právo pobytu, bude také dítě připraveno o možnost vykonávat svá práva jako občan Unie.

- 5 Žalovaný tvrdí, že kritéria, která Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) vypracoval v rozsudku Chavez-Vilchez a další¹ pro posouzení skutečnosti, zda je dítěti bráněno ve výkonu jeho práv občana Unie (viz bod 9), nelze na projednávanou věc uplatnit. Zamítnutí žádosti žalobkyně o udělení práva pobytu nemá za následek, že dítě je nuceno opustit území Unie, neboť od svého narození pobývalo v Thajsku. Mimoto není podle názoru žalovaného jasné, zda je dítě na své matce (od níž bylo téměř celý svůj život odděleno) skutečně tak závislé, že by tím, že matka je nucena pobývat mimo Unii, bylo také nuceno pobývat mimo Unii. Navíc není jasné, jaký je vztah k otci v Nizozemsku. Také není prokázáno, že by bylo v zájmu dítěte, pokud by žalobkyni bylo přiznáno právo pobytu v Nizozemsku.

Stručný popis odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 6 Předkládající soud poukazuje na to, že v projednávané věci je relevantní především to, zda se rozsudky Soudního dvora ve věcech Ruiz Zambrano², Dereci³, O. a další⁴ a Chavez-Vilchez a další použijí také v případě, kdy nezletilé dítě, které je občanem Unie, pobývá mimo území Unie nebo v Unii dosud nikdy nebylo.
- 7 Z rozsudku Dereci předkládající soud vyvozuje, že státní příslušníci členského státu Unie se mohou vůči tomuto členskému státu dovolávat práva Unie, mj. také článku 20 SFEU. V rozsudku Ruiz Zambrano Soudní dvůr ohledně tohoto článku rozhodl, že musí být vykládán v tom smyslu, „že brání tomu, aby členský stát odepřel státnímu příslušníku třetího státu, na kterého jsou výživou odkázány jeho děti nízkého věku, jež jsou občany Unie, právo na pobyt v členském státě, v němž mají tyto děti bydliště a jehož mají státní příslušnost ... , neboť takov[é] rozhodnutí by uvedené děti připravil[o] o možnost skutečně využívat podstatné části práv spojených se statutem občana Unie“. Přitom je relevantní, zda by takovéto rozhodnutí mělo za následek, že by děti byly nuceny opustit území Unie.

¹ Rozsudek ze dne 10. května 2017, C-133/15, Chavez-Vilchez a další EU:C:2017:354.

² Rozsudek ze dne 8. března 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124.

³ Rozsudek ze dne 15. listopadu 2011, Dereci a další, C-256/11, ECLI:EU:C:2011:734.

⁴ Rozsudek ze dne 6. prosince 2012, O. a další, C-356/10 a C-357/11, EU:C:2012:776.

- 8 Nejvyšší správní soud Nizozemska, Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State [oddělení pro správní záležitosti Státní rady, dále jen ABRvS], v roce 2012 rozhodl⁵, že rozsudky Ruiz Zambrano a Dereci mohou být relevantní také v situaci, kdy dítě jako nezletilý občan Unie pobývá mimo území Unie. V tomto rozsudku se jednalo o dvě děti, z nichž jedno se nejen narodilo v Nizozemsku, nýbrž zde i původně žilo, zatímco druhé v Nizozemsku nikdy nepobývalo. V této věci však bylo nesporné, že státní příslušník třetí země byl jediným rodičem nezletilých občanů Unie, neboť druhý z rodičů zemřel. Předkládající soud z rozsudku O. a další vyvozuje, že také v projednávané věci je relevantní, zda je dítě svěřeno do výhradní péče žalobkyně. Právě skutečnost, že dítě je závislé na státním příslušníkovi třetí země totiž vede k tomu, že dítě nemůže vykonávat svá práva jako občan Unie.
- 9 Mimoto Soudní dvůr v rozsudku Chavez-Vilchez a další vypracoval kritéria pro posuzování otázky, zda mezi nezletilým občanem Unie a rodičem, který je státním příslušníkem třetí země, existuje vztah závislosti, takže by dítě v důsledku vyhoštění tohoto rodiče bylo nuceno opustit území Unie. Takovéto zjištění je nutno učinit „při zohlednění všech okolností daného případu, zejména věku dítěte, jeho fyzického a emočního vývoje, míry jeho citové vazby jak na rodiče, který je občanem Unie, tak na rodiče, který je státním příslušníkem třetí země, jakož i rizika, že by odloučení od posledně uvedeného rodiče ohrozilo jeho psychickou rovnováhu.“
- 10 V uvedeném rozsudku ABRvS bylo sice konstatováno, že judikatura Soudního dvora týkající se občanství Unie se uplatní i v případě, pobývá-li nezletilý občan Unie mimo Unii, avšak otázka, zda tomu tak skutečně je, nebyla Soudnímu dvoru nikdy předložena. Každopádně se dotčený rodič, který je státním příslušníkem třetí země, bez použití této judikatury nikdy nemůže v Nizozemsku dovolávat práva pobytu odvozeného od článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Tento článek umožňuje pouze pobyt rodinného příslušníka, jemuž je alespoň 21 let. Tuto podmínku nemůže nezletilý občan Unie *per definitionem* splnit.
- 11 Předkládající soud poukazuje na skutečnost, že práva občana Unie podle této judikatury vyplývají přímo z občanství Unie. To znamená, že občan Unie nemusí prokazovat, že má zájem na výkonu svých práv podle unijního práva. Nezletilí však tato práva nemohou vykonávat samostatně. Nemohou sami určit místo svého pobytu, nýbrž jsou závislí na svém rodiči/svých rodičích. To může mít za následek, že jménem nezletilého občana Unie budou uplatněna jeho práva jako občana Unie, ačkoliv tato skutečnost může být v rozporu s jinými zájmy dítěte, na něž poukazují kritéria z rozsudku Chavez-Vilches a další. Rozsudek Dereci nastoluje v této spojitosti otázku, zda členské státy pouze nesmí vytvářet překážky pro výkon práv spojených s občanstvím Unie nezletilým, nebo zda mají dokonce pozitivní povinnost tento výkon umožnit.

⁵ Rozsudek ze dne 7. března 2012, ABRvS, ECLI:NL:RVS:2012:BV8631

- 12 Konečně se předkládající soud Soudního dvora táže, jestli je při posouzení otázky, zda existuje vztah závislosti, pro který je nutno udělit rodiči, který je státním příslušníkem třetí země, právo pobytu v Unii, relevantní, zda tento rodič o dítě každodenně pečoval nebo zda tento úkol dosud plnili a i nadále mohou plnit jiné osoby. Nebo lze požadovat, aby se dítě usadilo u rodiče, který má občanství Unie, nezávisle na tom, zda tento rodič chce převzít právní a finanční péči o něj? Mimoto vyvstává otázka, zda je tomu jinak, pokud je dítě svěřeno do péče pouze jednomu z rodičů.

PRACOVNÍ DOKUMENT